

על זכויות ובשיחות הקיבוץ

חודשים, צורה זו של קליטה מאפשרת לנו להכין דירות וציוד באורח רצוף, יחד עם זאת עלינו להתריע ולהזהיר שהדירות ב-בתי הנוער חייבות להצמר תוך חודש ימים, לפחות בית אחד, ורק אז נוכל לעמוד ב-לוח הזמנים של בואם ארצה.

ביום ראשון זה 20 בינואר מגיעות 2 משפחות, משפחת קנדל עם 2 ילדים, וצ'קס בודדת עם ילדה בת 4.

משמון מרץ נבחר לסדרן עבודה, הוא קבל תפקידו ברוח טובה וכבר נכנס במסגרת הועדה ובגמור שאול יכנס הוא לתפקידו, באלה הימים נביא גם הצעה על סדרנית, לא הבאנוה עד כה, כי גם ממנה אנו מחכים להסכמה ברוח דומה.

לשיחת הקיבוץ הקרובה אנו מביאים הצעה על הועדה הפוליטית. מרכז: יעקב הלמן, תא חברות - בלהה ב. וחברים בה: משה הרטמן, ישראל בלייכמן, שמואל פסט וז-כריה ימשיך להיות חבר בה, כך נציע ח-בר מאלוונים, מנבטים ונהג כחברי הועדה.

המזכירות מסרה הודעה בשיחת הקיבוץ, ששרה יונגרייז תלך לעבוד בהנהלת החשבונות של ארגון משקי עמק חפר למשך שלשה חודשים, ואם כי בדרך כלל מספיקה החלטת המזכירות בהסכמת החבר המוצע, כשמדובר על תקופת פעילות קצרה מעין זו, הרי במקרה זה נעשה הדבר ובמסרה על כך הודעה בשיחה למען תת יתר תוקף לזכותה של שרה לחזור בתום תקופה זו אל עבודתה ממנה היא יוצאת לשם, לתקופת העדרה של שרה יכנס לעבוד דוגי, ובכך יתאפשר הסדר, שאת עבודתה של שרה יעשה מישהו מן הצוות העובד שם. שרה תחיל את עבודתה בארגון החל מיום ראשון 20 בינואר.

שיחת הקיבוץ דנה בהשגותיה של ועדת ה-חינוך על 5 משפחות "מאולפן המשפחות", לבקש ממחלקת הקליטה של הקבה"א להחלי-פן באחרות, שאצלן אין ילדים בגיל 7-8 אשר להם אין מקום בבתי הילדים שלנו.

השיחה היתה נוקבת ויסודית ביותר, הוב-הר ללא כל ספק, שסיכוי גדול צפוי לנו באולפן זה, סיכוי לזכות בכמה משפחות, אשר רצונן עז להקלט אצלנו כחברים, ואם אמנם מוסדות הקליטה של הסוכנות ושל הקבה"א מכנים גוף זה "אולפן", הרי בא זה רק למען מנוע אכזבה למקרה שמשפחות אלו תחלטנה לא להמשיך בקבוץ לאחר שנת האולפן, אך הקיבוץ רשאי, ואף חייב, - לראות מסגרת זו ככר נרחב להשפעה עלי-הם, להדריכם ולכוונם, תוך רצון טוב, בדרך הקלטותם, ולחבב עליהם את חיינו, כי החומר האנושי הוא טוב והמאמץ כדאי.

לאור כל אלה החליטה השיחה לא לקבל את ההשגותיה של ועדת החינוך ולקבל את כל המשפחות על ידיהם כפי שהוצעו ע"י מחלקת הקליטה.

המסגרת אם כן תהיה: 11 משפחות, 2 ב-ודות, 5 רווקות, 2 רווקים, 21 ילד, ביניהם 7 מעל גיל 9.

הילדים שבגיל בית-הספר יקבלו עזרה ב-לימוד השפה, בשלב ראשון כל עוד אין למרים עבודה אצל החברים תלמד היא עב-רית את הילדים האלה, בשלב יותר מאוחר יהא זה כנראה שמואל פ.

הילדים בקבוצות יקלטו במידת האפשר ב-קבוצות הקיימות או שתורכבה קבוצות ח-דשות לפי הצורך, העולים מגיעים אחד-אחד ועד שיתקבצו כלם יעברו עוד שלשה

ועדת העבודה הציעה לבת-שבע והיא הסכימה לעלות למטבח המוסד ולהצטרף אל צוות העובדים שם.

שרה לוסטיג החליטה ונכנסה לעבוד בהגשה בחדר האוכל באורח קבוע.

המזכירות אשרה פניחה של מרכזת המטבח, שרחל זכאי תצא למשך שבועיים בחודש פברואר לקורס של עובדות חדר-אוכל שיתקיים בחיפה.

כן אישרה המזכירות פניחה שאסתר ורדי תלמד בקורס דומה יומיים בשבוע במשך שבועיים.

שמחה קפלן התחיל לעבוד בביהח"ר לשביעות רצונו.

גם מלכה מתחילה לעבוד באלה הימים מאחר והבנות סודרו בבתי הילדים. כן נכנס לסדור יעקב גלמן. הוא בינתיים יעבוד באחד מענפי החקלאות.

בעקבות הדגש החזק שהושם בדברי החברים בשעת הדיון על העבודה והובלט הצורך הדחוף ביצירת מקומות עבודה מתאימים לחברות הזקוקות להם כבר כיום ואשר תזדקקנה להם בעתיד, דנה הנהלת בית-החרושת בישיבתה האחרונה בסוגיה זו והועלתה במזכירות הצעה להקים ועדה שתטפל לאלתר בכל הכרוך בכך, את הצעת המזכירות נביא לאשור השיחה הקרובה.

ש. א.

נתקבלו-חשבונות תנובה-אכספורט לעונה 1961/62 דהיינו לשנת המאזן תשכ"ג. אם כי אין בהם עדיין לראות תמונה שלמה וסופית של תוצאות הענף בשנה הנדונה, היות והוצאות הגידול, הקטיף וההוצאות אינן כלולות בהם, בכל זאת אנו למדים מהם על סיב הפרי, % הייצוא והמחירים שהפרי קיבל לפי זנים, תאריכי משלוח ועוד. חשבון זה בהשוואה לשנה שקדמה, מצביע על התפתחות ענף ההדרים.

ת ש כ " א		ת ש כ " ב		
סכום ל"י	כמות טון	סכום ל"י	כמות טון	
77.100	280.5	121.362	337	שמחטי ייצוא
11.826	35.5	28.159	75	יתר הזנים - ייצוא
88.926	315.0	149.521	412	סך הכל - ייצוא
9.264	86	17.290	184	פרי מפוזר - שוק מקומי
98.190	401	166.811	596	סך הכל מחזור חוץ
33.933		54.486		הוצאות אריזה - ל"י
64.257		112.325		מחזור חוץ נטו

בלוח הנ"ל אנו רואים כי העליה בכמות היא כ-50% ואילו העליה בהכנסות כ-70%. כזכור היה מספר ימי העבודה בשנת תשכ"ב כמספר הימים בתשכ"א. בהוצאות אריזה היתה עליה של כ-25%. סעיפי הוצאות אחרים נשארו כפי הנראה בערך הדומה כבשנתיים. על כן יש לצפות לרווחיות יתר בשנת תשכ"ב.

ר פ ת

התאחדות מגדלי הבקר העבירה אלינו דין וחשבון על בקורת החלב בעדרינו. בקורת זאת נערכת כידוע כל חודש ותוצאותיה הם הנתונים המוסמכים על מצב העדרים שבביקורת ההתאחדות. לפי דו"ח זה היו בעדר שלנו בתשכ"ב בממוצע 107 פרות חולבות. תנובת החלב הממוצעת לפרה 6136 ק"ג (5945 ליטר) עם 3.27% שומן.

תוצאות אלה הן טובות מאוד בעיקר בהתחשב עם הקו הנקוט על ידינו, דהיינו ספוח פרה ברמת תנובה גבוהה, אך ללא רציפה אחרי שיאים.

קו זה מחוייב המציאות בתנאים הקיימים. מחירי האספקה הגבוהים מחד ועודפי החלב מאידך יכפו את הקו הזה על כל הרפתנים.

בשלושת החדשים הראשונים של השנה לא ספקנו את כל כמות החלב לפי המכסה שלנו. בחדשים הבאים נדביק את הכמות המוקצבת ובאביב נגיע כנראה לעודפים, אשר עבורם לא תשולם הסובסידיה. אבל גם במצב זה אנו מקווים למצוא פתרון מתקבל על הדעת. מה עוד כאשר מועצת החלב עצמה משנה את הודעותיה ודעותיה מדי חודש בחודשו. נחיה ונראה.

רישום עבודה

סבא שוגר החליף את רבקה בביקורת הסידור והרשום. בהזדמנות זאת אנו פונים אל החברים בדברים הבאים:

- (א) החברים והענפים אשר מדווחים דווח יומי מתבקשים למסור את הרשימות בכל יום לתיבה ולא להשהות ולאסוף את הפתקים.
- (ב) הענפים אשר מדווחים שבועית חייבים מיד בגמר השבוע למסור הדו"ח, כי לאחר ימים קשה לבדוק את הרישום. הדברים נשכחים וקשה לתקן את השינויים שחלו.
- (ג) סדרני העבודה מתבקשים להקפיד על רישום העובדים הקבועים. לעתים ברשם החבר אוטומטית למקומו הקבוע למרות היותו חולה או בעדר מן הבית. מאידך חבר העובד במקום עבודה קבוע חייב להודיע על שינויים לסדרן. יציאה לחופש או לעתודות יש להודיע מראש. גם החובשת, ועדת הקליטה והמזכירות מתבקשים להודיע לסידור כל אחד בשטחו את הטעון רישום.

נזכור כי רישום מדוייק של העבודה מחוייב באותה מידה כרישום רכוש אחר. נהוג אצלנו רישום מדוייק במחסנים, מקומות עבודה וכו', וכן יש לנהוג גם לגבי רישום עבודה.

ריכוז ענף הפלחה והמספוא

בישיבת עובדי הענף הוחלט כי יוסף פ. יחליף את מזדי בריכוז. מזדי עשה זאת 3 שנים רצופות ובקש להפסיק לזמן מה. נאחל לו הפסקה פעילה וליוסף פעילות מוצלחת, ולענף כולו קצת גשם.

בשיחה שהתנהלה הוחלט על חלוקת העבודה בין הצוות הנוכחי, והובעה התקווה בהרחבה מהירה של הצוות ע"י חברים מנבטים, אשר ישונו באביב ויחזרו לענף בו הם עבדו לפני יציאתם.

דוח התחנה המטאורולוגית

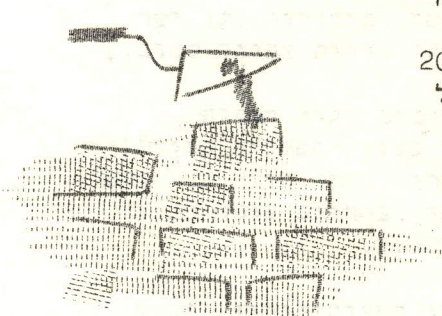
חתמנו בשרות המטאורולוגי על מינוי לדו"ח שוטף מדי 10 ימים. הדף יתפרסם על לוח המודעות ויאפשר עיקוב מתמיד אחרי תנאי מזג האויר. בתובס אלה הם על 10 הימים שעברו ותחזית ל-10 הימים הבאים יכולים לשמש במידה מסויימת את עובדי השדה.

גם כיתות בתי הספר אשר ענין להם בנושא זה יפיקו מן הדף תועלת רבה.

סבוצת הבנין

ביוזמתו של בניטו נפגשנו עם נציגי מחלקת הבניה ודנו בקצב הבניה, תכניתינו, וכמסקנה מכך הרכב והיקף קבוצת הבנין. סוכם כי הקבוצה העובדת אצלנו תורחב עד ל-20 איש ובהתחשב בהיעדרויות המרובות היא תוכל בהיקף זה לספל בדברים "הקטנים" כגון העבודות ברפת בבתי-נוער אי-אלה עבודות בבית החרושת וכו'. ואילו ל-4 בתי שיכון תביא המחלקה תוך ימים מספר קבוצה קבלנית נפרדת אשר תקים את השלדים עד לגג, ותהווה מן קבלן-משנה אשר תפקידו לזרז את הבנינים.

לצערנו, רק חלק קטן, ודוקא השלילי של אותה התכנית מתגשם, כלומר ההיעדרויות. עובדים בוודים וקבלני-משנה עובדים לפי רצונם (או אולי לפי רצונם של אחרים)

אבל למרכז הבניין שלנו אין שליטה עליהם. כך קורה כי בגלל יום עבודה פה או שם עבודה לא נגמרת ועכוב כזה גורם תמיד להוצאות מיותרות ולצרות אחרות. השבועות חולפים מאז הישיבה, וחודשים עברו מאז החלטנו על הבניה הדחופה לקליטת הארגוני-נאים. והעניין לא זז.

למצב זה כמה מסקנות:

(א) עלינו לדעת בשעת תכנון כי לא החלטתנו לבד מספיקה, לא מספיק מימון קיים ואף לא הבטחות המחלקה. המציאות היא זאת - כי עדיין חסרים פועלי בניין וכל עוד הפרוספריטי הזה נמשך יהיו עכובים בביצוע.

לחנה, יונה, מירכה, נועה ונחום

מ ז ל ט ר ב !

ושפע ברכות להולדת ארדאל.

(ב) עלינו לחשוב על פתרונות אלטרנטיביים, במקרים של דחיפות. לא נוכל לסבול את המשך המצב בשיכונים - וגם לא באוביק-טים שאנו עומדים לפני בנייתם בבית-הח-רושת. דברנו על כך עם המחלקה ואם הב-טחותיה לא יתגשמו עלינו להפגש שנית - ולהבטיח בצוע בכל תנאי.

(ג) מצב זה משפיע גם באופן ישיר על אופן עריכת תכנית השקעות. אנו אמנם קובעים מסגרת, קובעים לוח זמנים ועדיפויות - אבל מה שורה כל זה בתנאים אלה? כאשר קצב הבניה מתעכב, במילא היקף ההשקעות בסעיף זה קטן וכל תכניתינו אינן מצי-אוליות. בתכנית השקעות לשנת תשכ"ג יש כמה פניות למבנים, אשר ייתכן ויוחלט עליהם בחירוב, אבל אין להחלטות אלו כל משמעות כאשר אין בצידה הבטחה על מועד הבצוע.

לבסוף: מוסדות המשק ישקלו את המצב, ידונו בעניין ואת הסיכום נעביר

הלאה.

ארדאל.

לחברים אשר לא הספיקו לראות את שערן השמש בפעולתו ולא קבלו הסבר עליו - אנו מוטרטים כאן את תאור המכשיר. (כמובן עיקר כחו של המכשיר בכך שהוא מסביר את עצמו, וטוב מראה עיניים מאלף מילים. צבי יעשה עוד העתק במשך השנה, אשר ישמש כדגם לימודי, ואז נוכל לראותו שוב.)

העיקרון: צל של עמוד ישנה במשך יום גם את ארכו וגם את כוונו. אם כך: אם תעמיד עמוד על הרצפה, צל ראש העמוד ינדוד במשך היום על הרצפה ויתאר קו (עקום). הקו הזה ישנה את מקומו ואת צורתו לפי עובות השנה. (השמש גבוהה בקיץ ובמוכה בחורף). תוכל לצייר על הרצפה למשל כל 10 ימים את מסלול הצל, תקבל אוסף של עקומות - תאריך ועקומתו. אם תסמן על כל עקומה את השעה בה הצל הגיע לאותו מקום, תמצא כי במשך כל השנה הנקודות אליהן הגיע הצל בשעה 10 למשל, מתחברות לקו ישר החותך את כל העקומות. וכך לגבי כל השעות. "קו הצהריים" מראה בדיוק צפונה כמובן.

על הלוח של צבי מורכב העמוד הזקוף ועקומות התאריכים וקוי השעות מצויירים כבר. אם תקח את המכשיר סתם ביד ותחזיק אותו ישר בעזרת הפלסים המורכבים עליו, ראש הצל עדיין לא יפעל בדרך כלל בתאריך הנכון. תצטרך לטובב אותו עד שראש הצל יגיע לעקומת התאריך. אז המכשיר עומד "בכונן" וממילא קו הצהריים עומד בכונן הצפון. בעזרת השמש קבעת את כוון הצפון וכך המכשיר שמש כמצפן.

אך כשהמכשיר עומד "בכונן". ראש הצל נופל גם על קו השעות הנכון, תוכל לשרוא את השעה, וכך המכשיר ישמש בו בזמן גם כשעון שמש.

המכשיר בנוי לקו רחב של קבוץ העוגן, הוא לא ידייק אם תשתמש בו באילת. אך אין זו מגרעת, להיפך. כי אם תדע עוד בתוך, למשל את הצפון, אז תמצא, כי אם תרצה להביא את הצל לתאריך הנכון, תוכל לעשות זאת רק אם תטה אותו בזווית מסוימת. הזווית הזאת תצוין את ההבדל בין קו הרוחב של העוגן ושל אילת. המכשיר שמש כאמצעי למצוא את סו הרוחב שלך.

ואם תמצא בלב ים ולא תדע היכן אתה (לא את קו הרוחב ולא את קו האורך) אך הנך יודע את הצפון ויש לך שעון המכוון לפי גרינויץ, אז מן ההבדל בין שעון גרינויץ ושעון השמש שלך תדע גם את סו האורך שלך. אם כן המכשיר שימש אותך כאמצעי לקביעת מקומך לפי גובה השמש בלבד.

תועלת המכשיר היום בעיקר להדגמה. אך בהמשך עבודתו של צבי הוא כנראה יביא גם תועלת מעשית בתכנון בניה, למקרים בהם לצל יש חשיבות.

דגם העזר, בו מצויינים קרני השמש ע"י חוטים פלסטיים, מסביר את היסודות ההנדסיים של שעון השמש, וכוחו בזה שהוא מדבר בעד עצמו, כך שכאן לא אתאר אותו.

אגב - במשך הדורות כנראה כבר עשו אנשים שעוני שמש ניידים (למרות שבשום ספר לימוד אין מזכירים אפשרות של דבר כזה) אך אין אנו יודעים בעצם, אם עשה כבר מישהו שעון שמש הדומה לשעון השמש של צבי.

א ל ק.

האם זו תרבות אלהנה?

קיימת החלטה על בנית אולם תרבות מרווח אשר עם קומו תבוא גם בעית מקום הקרבת הסרטים על פתרונה. אך עד אז? האם אין לגנות ולהפסיק מנוהג נפסד זה של "תפילת המקומות" בחדר האוכל? עוד ארוחת הערב בעיצומה וכבר צצים לנגד עיניך כסאות כפותים בכבלים, חבלים וכתפיות סינרי המגשיים, בזוגות, בשלישיות ולפעמים בשורה שלמה של כסאות, עובדי ההגשה מתעצבנים, כל הדרכים חסומות, והעגלות כלואות בין השולחנות. היתכן כי מחזה זה יחזור על עצמו כל אימת שמוקדן סרט? ואם חברות העובדות בנתי-הילדים מאחרות לגמור עבודתן, האין להן לפחות זכות לאכול כפי שכלם אכלו בשקט ולא בחפזון. לי נראה, כי אין להמשיך בכך, כי במידה וישנה עוד הנאה תרבותית כלשהי מסרט זה או אחר הרי בא מחזה מביש זה של "תפילה" ומסב לחברים עלבון ומפח-נפש, לכן הנני מציע קונקרטיית:

א. לפני השעה 8.30 אין איש רשאי לעסוק בכל הכנות שהן, אין להזיז לא כסאות ולא שולחנות.

ב. בשעה זו יכינו התורנים את האולם לפי הסדר שנקבע בשעתו.

ג. כל עוד תתקיימנה הצגות קולנוע באולם הנוכחי אין להזמין קבוצות יותר גדולות של אנשים להצגה.

ד. במידה וקבוצות ילדים שלמות משתתפות בהצגה חייבים האחראים לשקול אפשרות של הצגה חוזרת.

ה. החלטות אלו אם תתקבלנה תחולנה על כל האוכלוסיה, הקבועה וזו הזמנית.

ו. התורנים ישארו זמן מה לאחר ההצגה ויחזירו את הכסאות והשולחנות למקומותיהם.

בהזדמנות זו עלינו להזכר בהחלטות הקיימות האומרות:

א. אין יושבים על השולחנות.

ב. אין מעשנים בזמן ההצגה.

להחלטות אלו חייבים אנו לתת משנה תוקף ולא לעשותן פלסטר.

ולסיכום, אם לתרבות מהנה פנינו - עלינו להעלות בעיה זו לפורום המתאים, להחליט ולהוציא החלטות אלו אל הפועל לאלתר. קושי אין בכך אם רק כלנו רוצה בזה.

הפעילות סביב תוכנית הקלנדר נמשכת במלוא הקצב. ישיבות ודיונים רודפים זה את זה ואנחנו עדיין לא יודעים מה וכיצד יפול דבר. הממשלה לוחצת בכל אמצעי הלחץ על קבוצת משקיעי החוץ, להירתם למשימת פיתוח הענף לפי קנה מידה בינלאומי, עם ציוד נרחב וחדיש ביותר שיהיה מסוגל לייצר ולייצא ברמת טיב בינלאומית ובמחירים מקובלים בעולם, ובצורה כזאת תפעיל תעסוקה למאות מפרנסים בין בתעסוקה ישירה ובין בעקיפין על ידי עיבוד נוסף של החמרים שייוצרו ע"י המפעל המרכזי. המשקיעים המיועדים (קבוצת סיר אייזיק וולפסון הידוע) בידעם את להיטות הממשלה להישגים בשטח זה - מנסים לסחוט תנאים מתנאים שונים, הן בשטח הבטחת מובטלים והן ביחס למימון ותנאים אחרים. בשלבים האלה הם מנסים כוחם גם במניעת האפשרות לרכישת ציוד ע"י אחרים כתנאי להשקעתם הם. רצונם כמובן שקוף למדי, הם רוצים להיות יחידים בעלי ציוד כזה ואז יוכלו לנהוג כרצונם. מאידך מדברים על "ארגון השיווק" של יתר המפעלים, כמובן גם מתוך מגמה להשתלט על השוק.

קשה להעלות על הדעת אפשרות של כניעה מוחלטת מסוג זה מטעם הממשלה, שפירושה למעשה הפקרת כל הקיים בשטח זה וזריקתם לכלבים. אך במו"מ שניהלנו עם חלק מהפקידות הגבוה המטפלים בנושא זה, היינו עדים לנכונות משפילה וכניעה כזאת, האומרת "לתת לגביר כל אשר חפץ" פן חס-ושלום יכעס ויתחרט. אנשים אלה, כמובן "ידידים" שלנו כולם, לא מבינים אפילו, כי בגלותם שפלות הרוח והכניעה כזאת, הרי הם פועלים בניגוד לאינטרסים שלהם עצמם! ככל שיכנעו יותר, יידרשו ליותר ונוספים ולעולם לא יצליחו להשביע את הארי.

עמדתנו אנו במו"מ התבססה על נכונות לבוא לכלל הסדר כלשהו, אך מבלי כל אפשרות לעירעור על זכותנו אנו לפתוח והשלמת הציוד שלנו. אנחנו היינו מוכנים לקשור קשרי יידע על בסיס עיסקי, לארגון השיווק לאקספורט, לאפשרות של קבלת השקעה או חלק בהשקעה ממשקיעי חוץ ואפילו לחלוקה מסויימת בייצור מוצרים על בסיס של המרת סוג בכמות, אך מה שלא נוכל בשום אופן לעשות, הוא לוותר על זכותנו וחובתנו להציב גם את הייצור שלנו על בסיס של רמה בינלאומית. ולצורך זה יש לנו היום הרקע. בידנו נסיון רב שנתי, צוות מומחים שהתמחה בכל שלבי פתוח המוצרים, ארגון שוק ומוניטין. מה שחסר לנו כיום, הוא השלמת הציוד וחידושו, וכן קשר יידע עם מפעל שיש לו אפשרויות מחקר ופיתוח מוצרים. להיעצר במקום שנמצאים כיום ולא לעשות זאת - פירושו חנק ואף אחד לא יוכל לכוף עלינו חנק כזה.

ל צ ב י ר ו נ ו
עם קבלת הפרס
מטעם
מכון וייצמן
כה לחיר!

כך וכיוצא בזה טענו בשלבים המוקדמים של המו"מ ובשעת כתיבת שורות אלו טרם ידוע לנו מה סיכמו אנשי משרד התעשייה עם נציגי המשקיעים ומה מזה על חשבוננו. על כל פנים עלינו להיות מוכנים למאבק שאסור לו להיות ממושך ויותר מזה חייב להיות נמרץ וכולו מכוון לנקודה אחת עיקרית: לזכותנו לציון ולמימונו. הבה נקוה שגם התנועה תטה שכם עמנו וכי נוכל למשימה. והדברים לא יהיו פשוטים כל עיקר.

אנו מארחים השבוע שניים ממנהלי המפעל הצרפתי, שאנו קשורים בהם קשרי יידע לחמרי הריצוף. אנו מנצלים שהותם כאן לשורת מבצעים המכוונים לקידום ענף חשוב זה במפעלנו. ארגנו שני סימפוזיונים, בת"א ובחיפה בשביל ארכיטקטים, מהנדסים וקבלני בניין בנושא הריצוף הפלסטי בעולם ובארץ אשר משך עשרות ארכיטקטים בשני המקומות. אלה גילו התענינות רבה ביותר בשטח זה אשר הולך וכובש את מקומם של חמרי ריצוף מסורתיים. בסימפוזיונים שנפתחו ועמדו תחת חסות ארכיטקטים ידועי שם בענף הבנייה בארץ, הושמעו הרצאות ע"י מנהל המפעל הצרפתי וע"י דן. ההרצאות נתקבלו בהערכה רבה וכתרומה כללית בשטח חדש זה ובעקבותיהן באו שאלות רבות ועניינות שנענו ע"י משה. בס"ה היה זה מבצע מוצלח ביותר אשר היה מכוון ישיר לנוגעים בדבר והיה מלווה גם בהדגמה וגם בהמצאת חומר עשיר ומגוון, המכיל מלבד דוגמאות החומר, גם תשובה לכל שאלה ובעיה מקצועית הכרוכה בנושא הריצוף הגמיש. היה זה בבחינת חריש עמוק שבלי ספק יתן פרי. יישר כוחם של כל החברים אשר נתנו יד להצלחת מבצע רב ממדים זה.

מובן שבהזדמנות זאת נמצא שהותם של האנשים אלה אצלנו גם לחידושי תורות
ולמוד בכל אשר התחדש בשטח זה אצלם. יש כמובן תמורות תמידיות גם במוצרים, גם
בכלים ובציוד, יש צורך מדי פעם לעמוד עליהם, ולמזלנו הטוב, שניהם מצויים באופן
כמעט מדהים בחומר ובלי ספק יוסיפו לנו. כן יערכו אתנו סיורים במקומות בצוע,
לעמוד על טיב הבעיות שמתעוררות בעבודות ההנחה והריצוף. מאידך חבל מאוד שלרגל
החלפת הגלילים בקלנדר איננו נמצאים תוך עבודה ממש, אך אנו תקווה שגם כך נפיק
תועלת רבה.

ב מ פ ע ל הרינו מרוכזים כולנו למבצע הגדול של החלפת הגלילים אשר
צריך להסתיים בימים אלה. בד-בבד עם זה נפעיל שורה של ידושים חדשים
בהסרת היריעות לאחר הקירור, אשר כולם מכוונים לקבלת חומר אחיד יותר, מגולגל
יותר יפה ויותר טוב. ואף כי לא כל השיפורים המתוכננים יהיו כבר בשלב זה - אנו
מקווים להשלים אותם בזמן הקרוב.

אפרא.
1956

קלעותם בטפיל פגעותם בעיקר

או ביטורת על צורת הביטורת

כאשר אני בא להגיב על צורה כמעט אינסטנקטיבית של הבעת ביקורת המנורות
הסימליות על קירותטון של המועדון - ברור לי, כי הצעד "הנועז" הוא מצא מהלכים
בציבור אפילו לא כל כך קטן.

עוד הרבה זמן - ואולי בזכרוננו לעולם יידבק צילה של הקריקאטורה הפלסטית
עשויה גרוטאות ברזל מיקריות על המשטח בו הועמד - חבל רק שצילו יאפיל גם על
מעשה ידי אומנים ממש - שיתנוסס על קיר הסמלים.

ורוב - אינני גורס את יצירות האומנות ככססים של יחידי סגולה (לא תמיד
קוראים להם "סגובים") - מה עוד שאינני חושב שהאומנות על כל יצירותיה חייבת
להיות פתורה ומוגנת בפני ביקורת של אנשים רגילים, אנשי שורה, לא מעודכנים
במובן מקצועי, אנשי עבודה. כל איש רשאי לבקר, לבטא התרשמותו מיצירה אומנותית
ולמעשה הוא עושה את זאת בדרכו הוא - כאשר הוא קונה לו תמונה לחדר, כאשר הוא
מבקר בסינמה או בתיאטרון או בתערוכה.

הוא מבטא את זאת, כאשר הוא בוחר לו רהיט, מסדר לו את הדירה ואפילו
כאשר הוא קונה בגד או שמלה ובוחר וילון.

הוא אומר פשוט: זה יפה - אם כן אני בוחר לי בגרון ובדוגמה הזאת -
או - זה לא יפה, זה יותר מדי עליז, זה לא מתאים לגילי, או להיפך -
זה מדכא, זה דוחה, זה מזכיר לי את...

די לי מהזכרונות, אני רוצה לחיות באשליה של יפה וטוב.

כל איש - וכך דור שלם - בזכרים ומתיחסים ומזדהים בצורה זו או אחרת
עם תקופת ילדות או נעוריהם.

איש שחינו בבית הוריו עברו באידיליה משפחתית - בזכר בימים שעברו
ומצטער על שעברו.

איש שנעוריו עברו בתנאים קשים - מחפש בבגרותו ובעיקר לילדיו "תיקון
המעוות" ומשתדל לבנות את "הילדות האבודה".

שניהם נוטים לבטא ע"י סמלים חיצוניים את העבר - ולהזכירו לעצמם
ולילדיהם. אם זה סוג מסויים של תמונות נוף, ואם זה הרכב צבעים בלבוש, ואם זה
צורת ריהוט מסויימת או גילוי לתרבות חיים, כל איש בורח בפני הטרדות של היום-
יומיות שלו אל זכרונות העבר.

- וכך האנושות כולה - יותר נכון דורות שלמים. לכן - לא מפליא אותנו
אם בסוקרנו את תולדות התרבות והאמנות אנו חוזרים ומוצאים את החודר - יותר
נכון את החיקוי של האומנות היונית העתיקה.

לא יפלא איפוא, שברומי העשירה פרחת אמנות הפיסול לפי הסיגנון היווני - אבל היא באה לפאר לא את יפי גוף האדם אלא את האלהת הקיסרית לרוב. אין פלא אם כן, שתקופת הרנסאנס (תחית התרבות במאות 14-16) היתה שוב לביטוי צורת החיקוי של האומנות היוונת העתיקה והשיגה רמה אשר על ערכה אין חולקים.

במקו, 16 בינואר 1963

תל-אביב, ישראל

לצבי, למשפחה ולטיבוץ

ברכות מכלנו להענסת הפרס.

ר פ ד.

וכך הוזה ההמשך בתרבות בתקופות מאוחרות יותר החזרה לצורות תרבות קלסיות - נצחיות בערכם וליופי הנצחי, החיפוש ובריחה רוחנית לעבר - היא תופעה אופיינית לאותן התקופות בתולדות האנושות, כאשר היא נהנית מרוחה כלכלית ויחד עם זאת נתונה בפחד בפני זעזועים העתידיים להתרחש ולפגוע בה.

באיזו תקופה אנו חיים? איזו

ירושה תרבותית רובצת על הדור שלנו?

יציץ-נא כל אחד בכנות לעבר ילדותו

לשנים בו המוח פעל כבר בהשפעת ההסתכלות

ויראה לפניו: את תמונת סבא וסבתא בביתם החמים, את עששית הנפט המשרה רכות באוירה השלווה, את תמונת אבא-אמא דודי ודודות אשר התאספו ע"י התנור בערבי חורף, את השתחוותם של האיכרים במלבושיהם הבאים, את צילי הפעמונים, את אוירת החגים הנוצריים והיהודיים.

ובכל זאת - עם הרוחה העולה וגדלה של האנושות קרה מה שהוא בעולם - ודוקא התקופה בו גדל דורנו. קרו מהפכות ומאורעות בתדירות ובמהירות אשר טרם ידעה האנושות. מלכת ויקטוריה מתה בהתחלת המאה שלנו ואתה הלך מהאנושות עולם שלם - אבל האשליה והגעגועים אל העבר נמשכים עד לימנו אנו.

עשור ראשון - מלחמות שחרור ומהפכות.

עשור שני - הטבח של מלחמת העולם הראשונה והמהפכה ברוסיה.

עשור שלישי ורביעי - תמרונים מלחמתיים (וינה, ספרד וכו') של הפשיזם העולה תחת הסותם של המעצמות הקאפיטאליסטיות.

עשור רביעי - ידוע לשמצה לכולנו ובעיקר לנו בתור יהודים. וכל מה שבא ומתפתח בקצב מסחרר אחרי זה, כאשר החוט המקשר של הישגי הטכנולוגיה לטובת האנושות ולרעתו, יותר נכון להשמדתו, הוא דק שבדקים - דרשנו.

והנה פה קם דור, החליט לחצות את הים ולהקים מעברו השני כפר איכרים רומנטי. כדוגמת הנוצרים הנרדפים מארצות אירופה, אשר היגרו לארצות אמריקה והביאו אתם לא רק את שמות עריהם אלא גם את התרבות, לשון, סיגנון בנינים. את חדריהם קשטו בתמונות נוף אשר נאלצו בצער לנטוש ובככר העיר זקפו את הפסל הקדוש עשוי שיש מבריק.

כל דור והתרבות שלו - כל תרבות ואופן הביטוי שלו; יש דור החי ברוחה והוא מסתפק בחיקוי של ערכי תרבות מהעבר - תוך עצלנותו ואדישותו למתרחש מסביבו קונה לו תרבות ובוחר לו את היופי לפי קנה-מידה חיצוני ורומנטי -.

לעומת זאת יש דורות אשר לא מסתפקים בחיקוי ובמסוה, לא מחפים על המציאות או על הזעזועים אשר עומדים להתרחש - ומשתמשים בכל האמצעים המתאימים כדי לבטא את האזהרה, את הזעקה על מה שקרה ועלול לקרות מחדש ומבטאים את זאת דווקא באמצעים ובחמרים אשר מאפיינים את התקופה, את הסכנה, אבל גם את התקווה והאמונה.

בתמונות של הרנסאנס, אשר תארו את חיי העולם לפי המושגים של הדת הנוצרית - הקבצנים, השכירים, המצורעים - כולם לובשים ארשת פנים של אפוסטיליים - למען חיי הנצח בעולם הבא צריכים עם שמחה בלב (ובפנים) לשאת בסבל של העולם הזה. כך חינכו הכנסייה והאצולה את העם לציתנות - לא תמיד בהצלחה.

על ידי תמונתו של פיקאסו - "גורבייקה" אשר מתארת את זוועות מלחמת האזרחים בספרד - הזועזעה גם החיה שבאדם. כאשר קצין גרמני אחרי כיבוש פריז פרץ לדירתו של הצייר ושאל מי צייר את התמונה, ענה לו האומן בפשטות: "אתם".

החלטנו לבנות מרכז תרבותי וחברותי בקטצנו. הבנינים הצבוריים לבטא למעשה בעתיד את מהות החברה שלנו. טוב שלא מהרנו עם הבניה הציבורית ולא הקדמנו את מה שיצרנו בשטח הייצור והצרכנות.

הבנינים שייבנו ובראש וראשונה המועדון לחבר וחדר ההנצחה תצמוד לו - נוסף ליעוד הפונקציונאלי הרי ערך סימלי להם ממדרגה ראשונה והוא יתבטא בסגנונו הארכיטקטוני - וסימליותו החיצונית.

אין לי כל ספקות שקשה לרוב החברים לעכל את החמר החשוף של הבטון, את הקוים הישרים של הבנין, את כבדותו ואולי אף את רצינותו היתירה.

אבל הרי זה החומר וזאת הצורה, אשר מבטאים את דורנו. מבטא ומזכיר את תקופת המלחמה אותה עברנו ובפניה אנו מפחדים, והרי גם למקורות המימון ערך לא מבוטל בבואו לבטא את ערכו הסימלי של הבנין.

ובפנימיותו של הבנין - מהווה ניגוד מוחלט לקוים החיצוניים שלו. בית לאיש הקיבוץ, המאמין ביעודו ומחפש סימוכין במאמינים כמוהו, בית רעים נעים אשר בשלוותו חייב להפר גם את האידיליה של החדר הקיבוצי הנוטה לזעיר-בורגנות והסתגרות.

ואשר למבורות עשויות ברזל על קיר הסמלים: ההיו מבטאים יותר, לו היו עשויים מתכת יקרה ומבריקה ומעובדת בפרטי פרטים? הם היו אמנם מבליטים את החמר עצמו אך לא את הרעיון. הברזל מחזק את הבטון, הבטון תומך את הברזל, שניהם מבטאים עוצמה והרגשת בטחון בלי ההידור הרברבני.

וזאת היא הדרך של האומנות האמיתית: כל רעיון והצורה שלו - כל צורה - והחמר המתאים לו. אחד משלים את משנהו. אפשר לזלזל בחמר זה או אחר, אפשר להתלוצץ על צורת הביטוי - אבל אי אפשר להסתגר בפני השפעתו, אם זאת היא השפעה של רעיון. - והתוכן אינו הנקודה החלשה בסמלים האלה.

לכן, הייתי אומר: גם המסגריה שלנו היתה מסוגלת להוציא מתחת ידה עבודה מעין זו, אך בהעדר האמן השולט בחומר וההוגה גם את רעיון הסמלים המתאימים למבנה כפי שהגהו החבר - האמן מכפר מנחם - הרי אין לתאר שהיו יכולים לעשות זאת.

המחיר ששולם (500 ל"י) ועורר תרעומת בקהלנו לא בא לבטא את כמות החומר והעבודה, אלא את ערכה של היצירה האמנותית.

לכן, יזהרו נא חכמים במעשיהם הבאים לקלוע בטפל ופוגעים בעיקר.

בעקבות ויכוח זה על נושא האומנות החדשה יוקדש ערב לויכוח חופשי בין החברים.

בניטר.

צעד של רגע אחרון

זה עתה עשינו צעד של רגע אחרון לקידום הבניה. אצלנו. בניטר, אוריאל, שמואל א. ושלמה התיצבו בפני מחלקת הבניה כמשלחת הקיבוץ וגוללה בפניה את חומרת המצב העומד להרוצר אם המחלקה לא תמלא, באורח דחוף, אחר הבטחותיה להכניס מיד קבוצת בנאים נוספת ובאורח מזורז לבנות את 16 פחידות השכון, ולשמור באורח דחוף עוד יותר את בניני הצוער, שנועדו לתת פתרון זמני לשכונם של העולים מארגנטינה ההולכים ורבים.

כן נדרשה המחלקה לאפשר גמר הבניה ברפת ובבית-החרושת ועוד אובייקטים שכבר נכללו בתוכנית הבניה ואשר עוד עומדים להיות מוגשים בשבועות הקרובים.

לאחר שהשתכנעה המשלחת, כי אמנם עמדו חברי המחלקה אל נכון על המצב לאשורו נפרדה היא ממנה תוך הבטחה מצדה, שתוך שבוע ימים ינועו גלגלי הבניה במלוא קצבה. ויש סיכוי, כי הפעם תעמוד המחלקה בהבטחתה.